

LEDARE

Ledare: Söndagssignerat/Hans Bergström, Tammerfors: Finland - en rese i Europas ledning

PUBLICERAD 1999-08-22

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Vid Tammerfors grundläggning för 200 år sedan planerade man för fyra kyrkor i varsitt hörn av centrum. Vid sidan om den traditionella skulle där finnas tre andra slags kyrkor, tänkta för de andliga behoven hos de specialister som staden behövde hämta från olika delar av Europa för utveckla ett rikt handels- och industricentrum.

Vi var öppna mot Europa då och vi är öppna mot Europa nu, säger domprosten Voitto Silverhuth när han i Tammerfors makalösa domkyrka (besök den om ni har en chans!

berättar historien om de fyra tänkta kyrkorna. Han och andra lyser av nyfikenhet, stolthet och spänning när de förtäljer vad som ska hända i Finlands tredje stad under hösten (vänort till Norrköping och alltså med en levande textilindustri).

Tammerfors härbärgerar 11 av det 80-tal EU-möten som Finland står värd för under sitt halvår som EU:s ordförandeland. Tre ministerrådsmöten kommer att hållas här. Därtill EU:s extra toppmöte med stats- och regeringschefer 15-16 oktober, inriktat på Europas medborgarskapsfrågor, brottsbekämpning med mera.

Finland bär sitt EU-medlemskap med självförtroende. Det märks på tankespåret. När en grupp svenska redaktörer möter presidenten och statsministern är det mycket påtagligt att den finska statsledningen inte upptas av ängsliga, inåtvända frågor om hur Finland ter sig, gillas, skaver med grannen etc. Finland är medlem i EU. Där deltar man i allt som finns att delta i. Medlemskapet har bidragit till att landets självständighet är tryggare än någonsin. På den grunden ägnar sig Finland åt viktiga frågor för hela Europa, nu som ledare för EU.

"Om vi har gått med, så ska vi göra bästa möjliga av medlemskapet", fastslår president Ahtisaari.

"Jag går inte och grunna dagligdags över vad vi tycker om Sverige och Sverige om oss", svarar statsminister Lipponen på en fråga om stämningar över Östersjön. Svaret ligger snubblande nära göteborgarens klassiska svar till den besäftige stockholmarens fråga "när vi talar om er göteborgare talar vi om er som Källe och Ada; vad säger ni när ni talar om oss

". Svaret blev "Vi talar inte om er!"

Men till skillnad från göteborgarens svar innehåller nog Lipponens ingen dold udd. Vad den finske statsministern menar är helt enkelt att sakuppgifterna är så mycket större än navelskåderiet. Energin måste ägnas frågor som går utöver en själv. "Jag utgår ifrån att varje EU-land stödjer ordförandelandets arbete; vi kommer i vart fall att med all kraft stödja Sveriges arbete som ordförandeland 2001."

När Martti Ahtisaari tar emot på presidentens sommarresidens Gullranda i Nådendal visar han sig starkt upptagen av vilka slutsatser som bör dras från Kosovokriget. Ahtisaari försvarar kraftfullt att Nato agerade med vapenmakt. Passivitet från demokratierna var inte möjlig, fastslår han. Alla insåg att FN inte hade organisation för ett effektivt ingripande, efter de nedslående erfarenheterna från Bosnien. Milosovic-regimens beslut om etnisk rensning i Kosovo togs långt före Natos bombningar; alternativet till Nato-aktionen hade förmodligen varit ett kontinuerligt krig och en dramatisk flyktingvåg över Europa, med ca 50 000 kosovoalbanska flyktingar enbart i Norden.

Ahtisaari, med gedigen erfarenhet från FN-insatsen också i Namibia och på andra håll, döljer inte sin starka kritik mot FN:s ineffektivitet och politiska blockeringar. Han har funderat mycket över hur FN ska kunna få ökad förmåga när det gäller. Tre slutsatser har han dragit:

1) Internationella domstolen i Haag borde få till uppgift att fastslå när en regim har grovt kränkt FN:s principer till skydd för individerna och ett ingripande är berättigat. Med ett sådant utlåtande skulle det bli svårare för någon av de permanenta medlemmarna att blockera säkerhetsrådet med sitt veto. Säkerhetsrådet skulle få ett tryck på sig att agera mer principiellt.

2) FN borde upprätta en begränsad egen insatsstyrka, som snabbt kan sättas in även när medlemsländerna drar sig för att släppa till trupper (som i vissa konflikter i Afrika).

3

"Först om vi har samma värden kan FN:s handlingsförlamning brytas. Annars går ingenting." Vad Ahtisaari i klartext säger är att avgörande för FN:s förmåga är att även Ryssland och Kina i en framtid kommer att stå för demokratins och människorättens värden.

Kosovo gör utvidgningen av EU ännu viktigare, som ett bidrag till att stabilisera situationen i Europa, säger statsminister Paavo Lipponen vid motsvarande möte med den svenska redaktörsgruppen. "Det är viktigt att från toppmötet i Helsingfors i december sända ut signalen att alla är välkomna ombord." Lipponen nämner Turkiet och Ukraina som två särskilt knepiga delfrågor i det sammanhanget. Vilken utsikt för framtiden ska EU ge dessa båda stora länder

I frågan om en fast tidtabell eller ej för det första intaget av nya medlemmar har Finland ännu inte bestämt sig för en linje. Den fastläggs i november, efter en ny genomgång av förhållingsläget.

Det största landet i EU-kretsen har i en allvarsstund för Europa valt att bete sig beklämmande småttigt. Det gäller Tyskland under Gerhard Schröder. Tyskland har, med Österrike som sedvanlig svans, gått in för att bojkotta alla de viktiga informella möten som hålls under Finlands ordförandeperiod. Skäl: Finland följer strikt EU:s regel att det vid dessa möten ordnas tolkning till tre språk: engelska, franska och ordförandelandets (nu finska).

Tyskland har med en arrogans som inte borde anstå en efterkrigstysk regering sökt sabotera det finska ordförandeskapet. Lipponen säger det enda rimliga: "Språkfrågan kan inte göras till en bilateral fråga mellan Finland och Tyskland. Ordförandelandet företräder hela unionen, och hela unionen har att ta ställning till om man ska ändra hittills gällande praxis."

Tyskland har nu i europeiska medier fått ut versionen att man lyckats med sin utpressning mot det lilla landet i norr. Men den version jag hör här, ännu inte officiellt bekräftad, är att situationen är på väg att lösas upp genom att EU-kommissionen, inte ordförandelandet, betalar för extra tolkning till tre ytterligare språk: tyska, italienska och spanska.

Så har då den tyska aktionen lett till att EU:s språkproblem ytterligare förvärras, utöver att den tyska regeringens anseende sänkts.

I ett Europa där även de stora av och till beter sig som moraliska pygméer (andra exempel är Frankrikes sabotage mot reformer inom jordbrukspolitiken, mot försöken till handelsfred med USA och till handelsavtal med Latinamerika) framstår den finska statsledningen i dag som en verklig rese.

HANS BERGSTRÖM

Chefredaktör

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt